

**PERSPECTIVES ON INVESTMENTS IN EDUCATIONAL CAPITAL: A  
SOCIOLOGICAL APPROACH**

**Roxana-Mihaela Vasiliu, PhD Fellow, SOP HRD/159/1.5/S/133675 Project, Romanian  
Academy – Iași Branch**

*Abstract: One of the major research topics in sociology of education is the relationship between family and school and the effects on children's attainment. The manner that families invest in their pupil's educational capital is essential for their school performance and professional development. At the same time, the strategies used by parents to increase their children's educational capital are influenced by certain characteristics of the family social background. Education represents – in many cases, a way to achieve intergenerational mobility and to succeed in life. Considering these facts, the aim of the paper is to identify some general trends about the investments in educational capital and on the relationship between school and family, using data from a sociological quantitative study conducted on a representative sample of pupils in upper secondary schools from Iasi city. The research will approach aspects related to: the role of the family in choosing pupils' schools (parents, grandparents, and brothers/sisters), types of investment in cultural and educational capital, perspectives on the way that family involves in school and extracurricular activities (helping with homework, parent-teacher relationship), families' educational styles.*

**Keywords:** *educational capital, family, education, parental/family involvement, school*

**Introducere. Considerații generale**

Preocupările privind relația dintre investițiile în educație și mediul familial au deja o bogată tradiție atât pe plan teoretic, cât și empiric, interesul cercetătorilor fiind centrat pe analiza influenței background-ului familial asupra șanselor de acces la educație, precum și asupra realizărilor educaționale, în legătură directă cu problematica mobilității sociale. Dintre autorii care au adus contribuții importante în acest domeniu fac parte: Blau & Duncan (1967), Bourdieu (1977), Bourdieu & Passeron (1979), DiMaggio (1982), Desimone (1999), Sullivan (2001), Barnard (2004), Van de Werfhorst & Luijck (2010), Jaeger (2011) ș.a.<sup>1</sup> În anul 1987, Annette Lareau atrage atenția asupra faptului că -deși temele mai sus menționate au fost supuse mai multor investigații, relativ puține cercetări s-au concentrat în special pe implicarea părinților în relația cu școala. În susținerea importanței includerii acestei tematici în atenția specialiștilor, autoarea invocă studiile cantitative derulate de Epstein (1984) și

<sup>1</sup> Barnard, W. M. 2004. „Parent involvement in elementary school and educational attainment”. *Children and Youth Services Review*, 26, 39–62. Blau, P. M., & Duncan, O. T. 1967. *The American occupational structure*. New York: John Wiley. Bourdieu, Pierre. 1977. *Reproduction in Education, Society, Culture*. Beverly Hills, CA: Sage. Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. 1979. *The inheritors. French students and their relation to culture*. Chicago: University of Chicago Press. Desimone, L. 1999. „Linking parent involvement with student achievement: Do race and income matter?”. *Journal of Educational Research*, 93, 11–30. DiMaggio, Paul. 1982. „Cultural Capital and School Success: The Impact of Status Culture Participation on the Grade of U.S. High School Students”. *American Sociological Review* 47:189-201. Jæger, Mads Meier. 2011. „Does Cultural Capital Really Affect Academic Achievement? New Evidence from Combined Sibling and Panel Data”. *Sociology of Education*, 84(4): 281-298. Sullivan, Alice. 2001. „Cultural Capital and Educational Attainment”. *Sociology* 35:893-912. Van de Werfhorst, Herman G., Ruud Luijck. 2010. „Educational Field of Study and Social Mobility: Disaggregating Social Origin and Education”. *Sociology*, vol 44(4): 695-715.

Marjoribanks (1979), care au evidențiat faptul că un determinant crucial pentru performanța educațională este comportamentul parental (Lareau 1987, 73).

Relația dintre familie și școală este esențială pentru viitorul copilului, între cele două instanțe existând o relație de interdependență. A aborda în mod distinct cele două elemente presupune o segmentare a procesului per ansamblu, însă identitatea copilului se construiește plecând de la un cumul de procese și agenți ai socializării: „Educația nu se reduce la școlarizare, și nici la procesele de socializare. Este rezultatul unei munci de construcție colectivă, în care reflexivitatea actorilor este unul dintre elementele-cheie” (Gheorghiu, de Saint Martin 2011, 18).

Educația familială – în calitate de primă experiență pedagogică, are un rol esențial în dezvoltarea individului, producând *habitus*-ul primar și reproducând structura sau raporturile de clasă. Rolul familiei în dobândirea capitalului educațional al individului este definitiv pentru evoluția sa în societate: „mediul familial se află în miezul experienței educative, căci în cadrul său se experimentează raportul cu sine și cu ceilalți, precum și elasticitatea sau rigiditatea frontierelor sociale” (Gheorghiu, de Saint Martin 2011, 18). Prin intermediul procesului de socializare primară, individul își însușește involuntar normele și valorile după care operează cei din jur, trăind astfel primele experiențe educative. Apoi, agenții de socializare se diversifică: „Procesul de socializare presupune prezența unui număr de *relee*: celula familială, sistem educativ, grup de camarazi etc. În contact cu aceste medii se dezvoltă învățarea, apoi interiorizarea unui întreg ansamblu de norme și atitudini” (Ferreol 1998, 42-43). Mizele investițiilor în educație diferă în funcție de specificul statusului socio-economic familial, de tipurile de capital avute la dispoziție. Acestea determină fie fenomene de reproducție culturală, fie reorganizări ale frontierelor sociale în vederea (speranța) atingerii unei mobilități verticale. Dinamica structurilor sociale și a relațiilor intergeneraționale ne oferă o perspectivă asupra mizei investițiilor în educație. Potrivit sociologului Elisabeta Stănciulescu, „Ceea ce părinții *doresc* și *urmăresc* în strategiile lor educative nu este (sau este prea puțin) o simplă transmitere/ reproducție de „capitaluri”, ci posibilitatea de a le plasa/investi cu maximum de profit (material, simbolic, psihologic) posibil într-o situație dată (întotdeauna alta)” (Stănciulescu 2002, 24).

Rolul familiei în traseul educațional al copiilor este subliniat și de Croll (2004), care aduce în prim plan faptul că aceasta nu asigură doar identitate și securitate tinerilor, ci totodată influențează și rezultatele educaționale. Pe lângă statusul socio-economic ridicat al familiei, activitățile parentale – cum ar fi comunicarea, consilierea și monitorizarea temelor, duc la rezultate educaționale favorabile pentru tineri (Basit 2012, 134).

*Cum se manifestă investițiile în capitalul educațional?* Există o varietate de moduri prin care familia poate acționa în relația cu mediul școlar și cu educația copiilor. Întrucât prezentarea lor ar implica un cadru mai larg de analiză, sunt propuse în atenție câteva dimensiuni care urmează să fie analizate și prin intermediul cercetării sociologice: influența familiei asupra alegerii unităților de învățământ, relația directă dezvoltată între părinți și școală, gradul de implicare în pregătirea copiilor (teme/ proiecte/ verificare activitate școlară), investiții în *shadow education*.

Interesul pentru aceste aspecte derivă din faptul că cercetările realizate până în acest moment au subliniat efectele pozitive ale unei relații deschise între familie și școală asupra realizărilor

educaționale ale copiilor, o implicare susținută din partea părinților putând diminua/ media eventualele disparități generate de mediul de proveniență. În întărirea acestor idei, Lee și Bowen (2006) invocă mai multe studii derulate în ultimii ani, concluzionând că formele prin care părinții se pot implica sunt – în cazul relației cu școala: participarea la consultări părinte-profesor, programe ale elevilor și activități de voluntariat, iar în ceea ce privește participarea în cadrul familiei: oferirea de sprijin în realizarea temelor, discutarea activității școlare (Lee, Bowen 2006, 194).

Potrivit lui Lareau, întrucât implicarea părinților în activități legate de școală este esențială pentru fluxul de informații educaționale relevante, familiile care se angajează în activități formale legate de școală – cea mai mare parte aparținând clasei mijlocii, tind să acumuleze informații care îi conduc pe copiii lor către oportunități educaționale mai bune (Lareau, apud Andres, Adamuti-Trache 2007, 138).

Implicarea familiei în educația copilului se transpune și în alegerea instituțiilor școlare. Plecând de la intensitatea angajamentului luat în acest sens, Anthony Giddens identifică trei categorii de părinți: *alegători privilegiați/ abilitați*, *alegători semicompetenți*, *alegători detașați* (Giddens 2010, 655-656). Pe baza influenței exercitate de părinți în selectarea școlilor, putem stabili în ce măsură familia reprezintă un participant activ în trasarea unui parcurs educațional pentru copil.

De asemenea, un aspect important în analiza temei investițiilor în capitalul educațional este modul în care sunt distribuite rolurile între părinți. Cercetările derulate pe această temă au evidențiat faptul că, în general, mamele sunt cele mai implicate în acțiunile de acest tip. Potrivit studiului realizat de Diane Reay (2002), există diferențe de gen în asumarea responsabilității investițiilor în educația copiilor: rezultatele indică faptul că în majoritatea familiilor analizate sarcina de a oferi sprijin în activitățile școlare revine în primul rând mamei. Astfel, munca zilnică intensă dedicată copiilor intră în special în sfera competențelor mamelor. Bărbații oferă ajutor ocazional la teme și, în special în familiile din clasa de mijloc, își găsesc timp să participe la serile părinților organizate de școală (Reay 2002, 26). Un element care reiese clar din analiza lui Reay este faptul că mamele și tații acordă semnificații diferite noțiunii de implicare în pregătirea școlară a copiilor, aspect care poate fi completat și cu date privind modul în care sunt luate deciziile -aducând în atenție un studiu realizat în țara noastră: „Dacă în acest domeniu (n.r.: al copilului) puterea decizională a mamei scade comparativ cu cea a acțiunii ei, ponderea decizională a tatălui crește semnificativ. Aceasta înseamnă că, deși mamei îi revin cele mai multe sarcini legate de îngrijirea și socializarea copilului, tatăl deține o putere relativ mare, el putând avea ultimul cuvânt atunci când este dispus sau când dorește să se implice” (Turliuc, Răpan 2003, 64).

Plecând de la dinamica structurilor sociale care diversifică tipurile de investiții în educație, capitalul cultural poate lua forme diferite în funcție de specificul fiecărei unități familiale. În acest context, putem discuta despre o extindere a conceptului către *shadow education – meditații private, suplimentare*: „Metafora este folosită deoarece acest tip de pregătire imită sistemul de învățământ de masă. Dacă un nou plan de studiu sau model de evaluare este introdus în învățământul de masă, în timp util acesta va apărea și în umbră. Pe măsură ce sistemul de extinde, la fel se întâmplă și cu umbra (NESSE 2011, 13). În prezent, asistăm la o

creștere a investițiilor în acest tip de activități, cu scopul de a spori șansele de reușită în mediul școlar - iar mai apoi profesional, ale copiilor.

Nu în ultimul rând, un rol important legat de investițiile în educație este dat de motivația transmisă la nivel intergenerațional: „Tinerii cetățeni care achiziționează capitalul aspirațional de la părinții lor au mai multe șanse de a reuși în educație. Prin urmare, școlile și autoritățile din domeniul educației ar trebui să creeze parteneriate mai strânse cu părinții pentru a înțelege mecanismele care îi motivează pe tineri, pentru ca astfel de tineri cetățeni să poată fi susținuți în mod corespunzător (Basit 2012, 140). Totodată, aspirația de creștere a realizărilor poate fi mai ușor concretizată dacă părinții dau dovadă de implicare atât în relația cu școala, cât și în procesul de învățare, instruire a copiilor.

### Cercetarea sociologică

Cercetarea de ordin cantitativ s-a derulat în patru unități de învățământ liceal din municipiul Iași, două din filiera teoretică (Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir” și Colegiul „Costache Negruzzi”) și două din cea tehnologică (Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” și Liceul Tehnologic „Petru Poni”). În fiecare clasă s-a aplicat un pas statistic de 2, fiind astfel intervievați doar jumătate dintre elevii prezenți. Culegerea datelor a avut loc în perioada decembrie 2014 –februarie 2015. Dimensiunea eșantionului este de 659 subiecți din clasele IX-XII. *Criterii de construcție a eșantionului:* tipul de liceu, forma de învățământ, specializarea, anul de studiu. *Metoda de culegere a datelor:* chestionar auto-administrat.

Filiera:	Procentaje
Teoretică	53%
Tehnologică	47%
Gen:	Procentaje
Masculin	46%
Feminin	54%

Clasa:	Procentaje
Clasa a IX-a	26%
Clasa a X-a	27%
Clasa a XI-a	24%
Clasa a XII-a	23%

**Figura 1: Structura eșantionului**

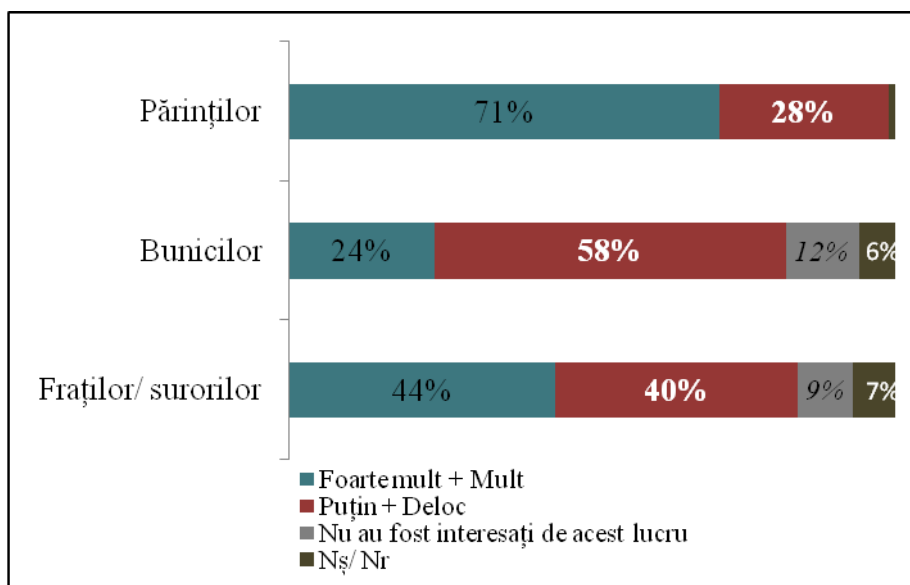
*Obiective urmărite:* (1) stabilirea gradului de implicare/influență al familiei în alegerea instituțiilor școlare, (2) trasarea unor perspective privind relația familie - școală în funcție de anumite particularități ale mediului de proveniență; (3) analiza modului în care familia se implică în traiectoria școlară a copiilor (la nivelul generațiilor studiate).

### Analiza datelor

Opțiunea pentru o anumită unitate de învățământ nu presupune întotdeauna o alegere individuală, ci implică de multe ori o decizie familială, fiind influențată de diferite mecanisme sau caracteristici ale mediului de proveniență. Având în vedere aceste constatări, primul item din cadrul acestei analize se referă la gradul de implicare al membrilor familiei în alegerea unui traseu școlar pentru elev. În acest sens, subiecții au fost întrebați în ce măsură a contat opinia rudelor atunci când s-au înscris la liceul unde învață în prezent. După cum indică și graficul de mai jos, părinții au jucat rolul cel mai important în această decizie, aproximativ trei sferturi dintre elevi (71%) declarând că au fost influențați *mult* și *foarte mult* de părerea lor, în timp ce 28% au precizat că în hotărârea luată a contat *puțin* și *foarte puțin* opinia părinților. Referitor la influența părinților, nu se constată diferențe semnificative statistic în funcție de genul respondenților sau de filiera liceului pentru care au optat elevii.

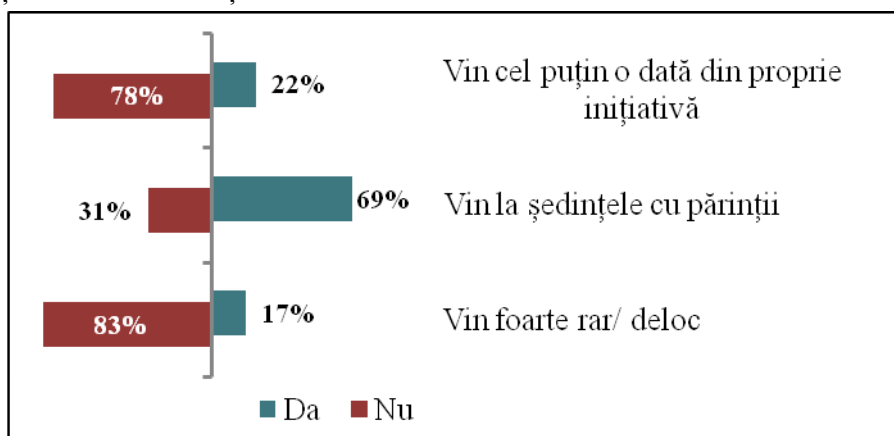
Pe cea de a doua poziție în ordinea actorilor care au contribuit la conturarea deciziei de înscriere la liceu se clasează frații/ surorile, aspect valabil pentru 44% dintre elevii chestionați,

în timp ce 9% au menționat că nu au fost interesați de acest aspect. În analiză au fost selectați doar elevii care au declarat că nu sunt singuri la părinți. Diminuarea raporturilor dintre generații (copii vs. bunici) este confirmată de măsura în care opinia bunicilor a contat în conturarea unei hotărâri, doar un sfert dintre cei chestionați subliniind că au luat în considerare poziția acestora, în timp ce 58% au optat pentru variantele de răspuns *puțin* și *foarte puțin*.



**Figura 2: Cât de mult a contat părerea...atunci când v-ați înscris la acest liceu?<sup>2</sup>**

Gradul de implicare al părinților în parcursul educațional al copiilor se observă și din frecvența cu care aceștia mențin contactul cu unitatea de învățământ. În general, pe parcursul unui semestru, părinții vin la școală în special pentru *ședințele cu părinții* (69% - da) și aproape un sfert (22%) vin *cel puțin o dată din proprie inițiativă*. Foarte rar/deloc ajung 17% dintre părinții celor chestionați.



**Figura 3: Pe parcursul unui semestru, cât de des vin părinții dvs. la școală pentru a se interesa de situația dvs.?**

(N=659) – item cu alegere multiplă

<sup>2</sup>Au fost eliminate situațiile în care s-a răspuns *Nu este cazul*. Astfel, dintr-un total N=659 au fost validate pentru părinți 647, pentru bunici – N=538 și pentru frați/surori – N=408. Diferența până la 100% pentru fiecare categorie în parte este dată de non-răspunsuri

Cât privește analiza datelor în funcție de anumite caracteristici ale mediului familial, respectiv școlar, elevii care beneficiază de o prezență activă din partea familiei în cadrul ședințelor cu părinții întrunesc două elemente principale: aparțin de filiera teoretică (există o diferență de 15 p.p. între cele două filiere) și locuiesc cu părinții. Legat de mediul de rezidență, nu sunt semnalate diferențe foarte mari între cele două categorii, existând o ușoară creștere în rândul celor din mediul urban (o explicație în acest sens poate fi și distanța față de școală). Totodată, nu există decalaje mari de participare în funcție de nivelul de educație al tatălui (70% vs. 65%).

<i>Analiza datelor în funcție de...</i>		<b>Vin la ședințele cu părinții</b>	<b>Vin foarte rar/deloc</b>
<b>Mediul de rezidență</b>	<b>Urban</b>	<b>72%</b>	<b>16%</b>
	<b>Rural</b>	<b>66%</b>	<b>18%</b>
<b>Filiera</b>	<b>Teoretică</b>	<b>76%</b>	<b>13%</b>
	<b>Tehnologică</b>	<b>61%</b>	<b>21%</b>
<b>Cu cine locuiți?</b>	<b>Cu ambii părinți</b>	<b>73%</b>	<b>14%</b>
	<b>Nu locuiesc cu ambii părinți</b>	<b>60%</b>	<b>22%</b>
<b>Studii TATĂ</b>	<b>Învățământ superior</b>	<b>70%</b>	<b>14%</b>
	<b>Învățământ postliceal și secundar superior</b>	<b>70%</b>	<b>16%</b>
	<b>Învățământ secundar inferior și primar</b>	<b>65%</b>	<b>28%</b>

**Figura 4: Pe parcursul unui semestru, cât de des vin părinții dvs. la școală pentru a se interesa de situația dvs.?**

Elevii din filiera tehnologică, care nu locuiesc cu ambii părinți și ai căror tați sunt absolvenți de învățământ secundar inferior sau primar, beneficiază de o mai slabă participare activă din partea părinților în mediul școlar.

Dintre elevii care au avut media pe anul anterior cuprinsă între 5 și 6.99, 14% au declarat că părinții lor *vin cel puțin o dată din proprie inițiativă* la școală. Procentajul aferent acestei variante de răspuns crește pentru celelalte categorii de rezultate școlare, 22% dintre părinții copiilor care au avut mediile cuprinse în intervalul 7-8.99, respectiv 9-10, au fost la școală să se intereseze de situația acestora în afara întâlnirilor standard organizate de către diriginți.

<b>Părinții dvs. țin legătura cu dirigintele clasei?<sup>3</sup></b>	<b>Rezultate generale</b>	<b>Genul respondenților</b>		<b>Diferența masculin-feminin</b>
		<b>Masculin N = 299</b>	<b>Feminin N = 358</b>	
Da, și în afara ședințelor cu părinții	44%	47%	41%	6%
Da, doar la ședințele cu părinții	43%	39%	47%	-8%
Nu	12%	13%	11%	2%

**Figura 5: Părinții dvs. țin legătura cu dirigintele clasei?**

Tot referitor la relația dintre școală și familie este itemul cu privire la legătura stabilită de către părinți cu dirigintele clasei. Dacă la nivelul populației generale de elevi nu se poate trasa o opinie dominantă, existând un raport echilibrat între elevii care au declarat că părinții lor mențin legătura doar în cadrul ședințelor cu părinții (43%) și cei care fac acest lucru și în afara

<sup>3</sup> Restul procentelor până la 100% este dat de non-răspunsuri

ședințelor (44%), analiza în funcție de genul respondenților arată că băieții beneficiază de un control mai mare din partea părinților în afara reuniunilor special organizate (47% - *da, și în afara ședințelor cu părinții*), comparativ cu situația populației feminine, unde dominantă este participarea la ședințele planificate de diriginți.

Părinții dvs. țin legătura cu dirigintele clasei?	În funcție de media din ultimul an		
	5 – 6.99	7 – 8.99	9-10
Da, și în afara ședințelor cu părinții	41%	44%	44%
Da, doar la ședințele cu părinții	23%	42%	47%
Nu	36%	14%	8%

Figura 6: *Părinții dvs. țin legătura cu dirigintele clasei?*

Raportat la media obținută pe ultimul an, se constată faptul că elevii ai căror părinți sunt mai absenți fizic din viața școlară a copiilor au performanțe educaționale mai reduse: 36% dintre părinții elevilor care au media cuprinsă între 5 și 6.99 *nu țin legătura cu dirigintele clasei*, în timp ce această variantă de răspuns este valabilă pentru doar 8% dintre elevii cu rezultate peste media 9.

În pregătirea pentru școală, primiți ajutor din partea...	Da	Uneori	Nu	Nș/ Nr
Mamei	14%	31%	52%	3%
Tatălui	7%	26%	63%	4%
Bunicilor	3%	6%	86%	5%
Fraților/ surorilor <sup>4</sup>	13%	31%	54%	2%

Figura 7: *În pregătirea pentru școală (teme/ proiecte/ concursuri), primiți ajutor din partea...*

Potrivit rezultatelor obținute, **mama** este persoana din familie care acordă cel mai mult ajutor în pregătirea pentru școală. Astfel, 14% dintre elevi au declarat că beneficiază constant de sprijin din partea acesteia, 31% - uneori și 52% - niciodată. La o diferență de un singur punct procentual se clasează sprijinul primit din partea fraților/surorilor (în acest caz au fost selectați doar elevii care au declarat că nu sunt singuri la părinți). În ceea ce privește ajutorul acordat de tată, se constată o diferență de 12 p.p. față de celălalt părinte pentru variantele cumulate *da* și *uneori*. Rolul bunicilor în acest proces este foarte scăzut, mai puțin de 10% dintre tinerii chestionați declarând că beneficiază de sprijin din partea acestora. De semnalat este faptul că peste jumătate dintre tineri *nu* au parte de ajutor din partea niciunui membru al familiei.

Cât de des este controlată activitatea de pregătire școlară de către membrii familiei?	Zilnic	Câteodată	Rareori	Niciodată	Nș/ Nr
Mama	14%	26%	24%	33%	3%
Tata	7%	20%	22%	47%	4%
Bunici	1%	4%	9%	80%	6%
Frați/surori <sup>5</sup>	3%	11%	12%	69%	5%

<sup>4</sup>Au fost luați în considerare doar subiecții care au declarat că au frați/surori (N=464)

<sup>5</sup>Au fost luați în considerare doar subiecții care au declarat că au frați/surori (N=464)

**Figura 8: Cât de des este controlată activitatea de pregătire școlară de către membrii familiei? (verificare teme)**

Cât privește verificarea activității de pregătire școlară, și în acest caz se observă o mai mare implicare din partea mamei: 14% dintre elevi sunt controlați zilnic, 26% câteodată și 24% rareori. Comparativ cu itemul anterior, pe cea de a doua poziție se clasează *tatăl*, a cărui implicare este vizibilă mai degrabă la anumite intervale de timp (20% - câteodată, 7% - zilnic). Astfel, rezultatele studiului confirmă și constatările făcute în capitolul dedicat considerațiilor generale: mama reprezintă principalul responsabil cu sarcinile ce țin de traseul educațional al copiilor, prezența acesteia fiind mult mai vizibilă în sprijinirea și verificarea activităților pentru școală, comparativ cu cea a altor membri ai familiei. Totuși, procentajele mari alocate variantelor de răspuns *rareori* și *niciodată*, aduc în atenție faptul că influența familiei în acest demers este relativ redusă în ciclul de învățământ liceal.

<i>Analiza datelor în funcție de...</i>		<i>În ultimii 2 ani, ați făcut meditații/ mers la pregătire în afara școlii pentru anumite materii studiate la școală?</i>		
		<b>Da</b>	<b>Uneori</b>	<b>Niciodată</b>
<b>Mediul de rezidență</b>	<b>Urban</b>	<b>52%</b>	<b>15%</b>	<b>33%</b>
	<b>Rural</b>	<b>32%</b>	<b>12%</b>	<b>56%</b>
<b>Filiera</b>	<b>Teoretică</b>	<b>56%</b>	<b>12%</b>	<b>32%</b>
	<b>Tehnologică</b>	<b>30%</b>	<b>16%</b>	<b>54%</b>
<b>Venituri</b>	<b>Nu ne ajung nici pentru strictul necesar</b>	<b>17%</b>	<b>7%</b>	<b>76%</b>
	<b>Reușim să avem tot ce ne trebuie, fără efort</b>	<b>58%</b>	<b>13%</b>	<b>29%</b>
<b>Studii TATĂ</b>	<b>Învățământ superior</b>	<b>63%</b>	<b>13%</b>	<b>24%</b>
	<b>Învățământ postliceal și secundar superior</b>	<b>39%</b>	<b>13%</b>	<b>48%</b>
	<b>Învățământ secundar inferior și primar</b>	<b>22%</b>	<b>17%</b>	<b>61%</b>
<b>Media din ultimul an</b>	<b>5 – 6.99</b>	<b>18%</b>	<b>18%</b>	<b>64%</b>
	<b>7 – 8.99</b>	<b>38%</b>	<b>13%</b>	<b>49%</b>
	<b>9 -10</b>	<b>54%</b>	<b>13%</b>	<b>33%</b>

**Figura 9: În ultimii 2 ani, ați făcut meditații/ mers la pregătire în afara școlii pentru anumite materii studiate la școală?**

44% dintre elevii chestionați au declarat că în ultimii 2 ani au făcut meditații pentru anumite materii studiate la școală, 14% au menționat că acest lucru nu a fost constant (uneori), iar 42% nu au fost implicați în activități de acest tip în intervalul menționat.

Care este profilul elevului care a beneficiat de investiții în *shadow education*? Acesta face parte mai degrabă din mediul urban (52% - da, 15% - uneori), urmează un liceu din filiera teoretică (56% - da, 12% - uneori), provine dintr-o familie în care veniturile asigură tot ceea ce este nevoie, fără efort (58% - da, 13% - uneori) și în care tatăl are studii superioare (63% - da, 13% - uneori), iar în ultimul an a obținut rezultate școlare foarte bune – peste media 9 (54% - da, 13% - nu).

Pe de altă parte, lipsa de resurse financiare și mediul de proveniență constituie elemente care generează o mai slabă investiție în acest tip de completare a pregătirii școlare, fapt ce produce anumite dezechilibre cauzate de background-ul familial. În condițiile în care procentajele



confirmă faptul că o astfel de investiție duce la câștiguri în realizările educaționale, intervine problema inegalității de șanse de acces în competiția școlară.

### Concluzii

Rezultatele studiului derulat în cele patru licee din municipiul Iași indică modele distincte de implicare și participare ale părinților în educația copiilor, în funcție de diferite caracteristici ale mediului familial. După cum indică și teoriile dezvoltate pe această temă, precum și concluziile cercetărilor relevante din acest domeniu, modul în care familia investește în capitalul educațional al copiilor are efecte vizibile asupra parcursului și rezultatelor școlare. Consecințele însă nu se limitează doar pe plan individual (traseu educațional, respectiv profesional), ci se reflectă și în plan intergenerațional, prin transmiterea unor modele care pot fi reproduse de noua generație. Aceste aspecte ne pun în fața unei realități din care reiese faptul că școala – ca instanță relevantă în procesul formării individului, nu elimină (în totalitate) disparitățile generate de mediul familial. În contextul în care între familie și școală – ca principali investitori în capitalul educațional al copilului, există o relație de interdependență, este evident faptul că acordarea unui interes ridicat legăturii dintre cele două entități (indiferent de statusul socio-economic al părinților) poate contribui la obținerea unor rezultate mai bune pentru viitorul copilului. Utilitatea acestui demers derivă și din faptul că în prezent – atât pe plan național, cât și local, nu există foarte multe studii pe această temă, derulate pe grupuri restrânse/ specifice de populație (în acest caz - cea de elevi din mediul liceal). Cunoașterea acestor realități – prin demersuri empirice, poate contribui la conturarea unor propuneri de consolidare a relației familie - școală, tocmai prin prisma conștientizării efectelor pe care o implicare susținută le poate avea asupra traseului educațional al noilor generații.

**Mențiune:** *Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/S/133675 “Inovare și dezvoltare în structurarea și reprezentarea cunoașterii prin burse doctorale și postdoctorale (IDSRC - doc postdoc)”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.*

**ACKNOWLEDGEMENT:** *This paper is supported by the Sectoral Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number POSDRU/159/1.5/S/133675*

### Referințe bibliografice

1. Andres, Lesley, Maria Adamuti-Trache, Ee-Seul Yoon, Michelle Pidgeon and Jens Peter Thomsen. 2007. „Educational Expectations, Parental Social Class, Gender, and Postsecondary Attainment: a 10-Year Perspective”. In *Youth Society*, vol. 39, no. 2, pp. 135-163, Sage Publications. Accesat online: [yas.sagepub.com](http://yas.sagepub.com) la data 28 octombrie 2014.
2. Basit, Tehmina N. 2012. „‘My parents have stressed that since I was a kid’: Young minority ethnic British citizens and the phenomenon of aspirational capital”. In *Education, Citizenship and Social Justice*, 7(2), pp. 129-143, Sage Publications. Accesat online: [esj.sagepub.com](http://esj.sagepub.com) la data 19 octombrie 2014.
3. Ferréol, Gilles et. al. 1998. *Dicționar de sociologie*, prefață la ediția în lb. română de Septimiu Chelcea și Adrian Neculau, Iași: Polirom.
4. Gheorghiu, Mihai Dinu, Monique de Saint Martin (coord.). 2011. *Educație și frontiere sociale: Franța, România, Brazilia, Suedia*, trad. de Dinu Adam, Iași: Polirom.

- 
5. Giddens, Antony. 2010. *Sociologie*, Ediția aV-a, Capitolul *Educația*, trad. de Oana Gheorghiu, București: Editura All.
  - Lareau, Annette. 1987. „Social Class Differences in Family-School Relationships: The Importance of Cultural Capital”, în *Sociology of Education*, Vol. 60, No. 2, pp. 73-85.
  6. Lee, Jung-Sook, Natasha K. Bowen. 2006. „Parent Involvement, Cultural Capital, and the Achievement Gap Among Elementary School Children”, în *American Educational Research Journal*, vol 43, no. 2, pp. 193-218.
  - NESSE. 2011. *The Challenge of Shadow Education, Private tutoring and its implications for policy makers in the European Union*.
  7. Reay, Diane. 2002. „Mothers’ involvement in their children’s schooling: Social Reproduction in action?”, în *Improving Schools*, vol. 5, nr. 3, pp. 23-33.
  8. Stănculescu, Elisabeta. 2002. *Sociologia educației familiale*, Vol. II, Iași: Polirom.
  9. Turliuc, Nicoleta, Roxana-Olivia Răpan. 2003. „Aspecte ale distribuției puterii în universul familial”, în *Psihologia Socială*, nr. 11, Iași: Polirom, pp. 52-68.